

Mathilda Nostitzová: Muselo to tak být

Její praprapředeek založil Nostitzovo, tedy dnešní Stavovské divadlo. Další Nostitz vystavěl palác na Malé Straně, kde dnes sídlí ministerstvo kultury... Na jednu rodinu poměrně dost historických počinů. U Nostitzů? Takřka běžné události. Stejně normální jako povinnost pomáhat slabším. To činili její předci, to činí Mathilda Nostitzová.

Křehká, jemná dáma převzala na konci minulého roku od ministra zahraničí Karla Schwarzenberga cenu Gratias Agit. Byl to projev uznání za úsilí, jež věnuje hraběnka Nostitzová řadu let nevidomým v České republice. V té zemi, kterou musela kdysi opustit. A kam se vrátila. „Musela jsem,“ říká s úsměvem.

Její rodina – starobylý hornolužický rod – je spjata s Čechami od 13. století. Roku 1631 byli Nostitzové povýšeni do panského stavu, 1673 přijati do kolegia říšských hrabat. Rodina se posléze rozdělila na linii rokytnickou a linii Nostitz-Rieneck. Rokytnická linie, která mimo jiné vlastnila zámek v Plané u Mariánských Lázní, zanikla, když si prababička z rokytnické linie vzala pradědečka Karla Erwina Nostitz-Rienecka. Mathilda Nostitzová se narodila v Plané v roce 1936. „Bylo nás pět dětí, vyrůstaly jsme v zámku, hrály si na zahradě... Tahle idyla trvala do června 1948. Pak dali otcí na vybranou: buď se rozvede se svou německou manželkou, anebo všechno ztratí. Otec neměl o čem přemýšlet. Druhý den jsme seděli na nákladáku a jeli pryč.“ Ten příběh by nebyl jen na jeden román!

Věděli jste tehdy, že odjízďte na čtyřicet let?

Myslím, že otec věřil, že se vrátí. A také pak zemřel v Německu na stesk po domově. To nám potvrdil jeho lékař. Otec netrpěl žádnou prokazatelnou chorobou, přesto umřel v šedesáti. Změna nás všechny zasáhla, nejlépe to zvládala moje matka. Byla našťástí pozitivní duše.

Jak jste to zvládala vy?

Děti změny nesou lépe. Otec to měl horší. Aby nás uživil, prodával nejprve Reader's Digest, chodil od zámku k zámku a nabízel předplatné. Potom řídil jedno malé muzeum v Donaueschingu, které patřilo rodině Fürstenbergů.

Vy jste se prý také živila různě – ve službách Lufthansy, v novinách...

V médiích jsem strávila šest let. Začínala jsem ve Spieglu, v časopise Constanze jsem měla na starosti módu a končila jsem jako editorka první stránky Quicku. Když se začal bulvarizovat, odešla jsem v roce 1970, vdala jsem se. Můj muž byl tehdy italským konzulem v Mnichově. Poznali jsme se díky společným přátelům

Ten příběh není
jen na jeden román...

S Prahou je to osudové. *Od začátku mám*

a zamilovali se na první pohled. Do života mi vešla Itálie. Muzika, teplo a moře.

S diplomatem ale spíš cestujete po světě, než užíváte slunné Itálie, ne?

Po svatbě jsme zamířili do Moskvy a tam zrovna moc teplo není. Naštěstí v té době tam byl na měsíčním turné i operní soubor z milánské La Scaly, takže jsme si zamilovali i Bolšoj teatr. Doba to byla ale mrazivá, nejortodoxnější komunismus pod taktovkou Brežněva. Po dvou letech a osmi měsících nás povolali do Vídně, kde zrovna probíhala jednání mezi NATO a Varšavským paktem. Tam jsem také znovu potkala i část své rodiny, která odešla z Československa. Po dvou letech ve Vídni jsme se konečně přestěhovali do Říma, který je pro mne – hned po Praze – nejkrásnějším městem na svě-

tě. A pak přišel Londýn, Tokio, posléze byl můj muž jmenován velvyslancem v Norsku, v Ománu...

A co Čechy? Kdy jste zase viděla Planou?

V roce 1992 se konal Chopinův festival v Mariánských Lázních, na němž hrála moje kamarádka Michaela Fukačová. Potkaly jsme se kdysi v Japonsku a od té doby se vídáme. A když jsme se tehdy sešly v Mariánkách, prostě mě naložila do auta a odvezla do Plané. Protestovala jsem, že nechci, že si to chci pamatovat tak, jak to vypadalo, když jsem byla malá, ale Michaela trvala na svém.

Vaše pocity?

Zjistila jsem, že zámek je podstatně menší, než jaký se mi zdál v dětství.

To říkáte velmi diplomaticky. Bylo vám smutno?

Samozřejmě, v zámku pobývali roky vojáci, byl poničený. Ale tehdy se dal – dle mého soudu – ještě opravit, vzkřísit.

Dnes už ne?

Viděla jsem ho naposled před dvěma třemi roky. To už byl několikrát prodán a ve strašném stavu. V každém pokoji, v každé chodbě byly v podlaze vykopané obrovské díry, asi někdo něco hledal.

Do Plané se už nechcete vracet. Ale bez Prahy nemůžete být, zdá se.

Víte, s Prahou je to osudové. Když jsem sem přijela úplně poprvé, neznala jsem tu nic a nikoho. Přijela jsem k večeru do centra, nenašla parkování, a tak jsem najela do garáží Národního divadla.

Foto: Petr Šolar

pocit, že jsem se vrátila do míst, která dobře znám.

Zastávím u toho chlapíka v budce a povídám: Heleďte, jmenuji se Nostitzová, mám auto plné věcí, nikoho tady neznám. Ten muž mě nenechal domluvit: Tak vy jste Nostizová! To víte, že vám auto osobně pohlídám. Úžasně! Pak jsem se vydala hledat ubytování a našla byt ve Vojtěšské ulici. Ráno v pět strašný randál: popeláři. Sotva jsem usnula, zase zvoní zvon. Raní mše ve svatém Vojtěchovi. Bylo jasné, že už neusnu. Dobře, jde se do kostela. Po mši jsem zašla za panem farářem a ten povídá: Víte, že tady křtili kdysi vašeho tatínka? Nevěděla jsem. Do té ulice mě přivedl osud. V Praze mě od počátku provází pocit, že jsem se jen vrátila někam, kde to moc dobře znám.

V Praze také pomáháte nevidomým lidem. Proč zrovna jim?

Zpočátku jsem nabídla pomoc pražské Charitě, ale pak jsem si uvědomila, že se potřebuji zaměřit na jeden sektor. A když jsem se pak potkala s nevidomými, kdosi mi řekl, že to je logické, vždyť Jan Lucemburský, můj slavný předek, byl slepý. Hezký bonmot, ale já bych nevidomým pomáhala i bez slavného předka. Mám ke slepým prostě blízko. Babička Lobkowiczová a moje matka chodily pravidelně číst nevidomým pacientům do nemocnice. Můj otec také špatně viděl. Když se ho někdo ptal, kolik má dioptrií, říkal: Příští dioptrie – slepota.

Mathilda Nostitzová

- Narodila se v Plané u Mariánských Lázní jako nejstarší dcera hraběte Karla Nostitze. I když se její předkové v roce 1918 přihlásili k české národnosti, musela rodina v roce 1948 opustit Československo. Domů se mohla vrátit až po roce 1989 a tady už více než 15 let podporuje českou Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých (SONS).
- Je vdaná za italského diplomata, který dnes v Praze vykonává úřad velvyslance Řádu maltézských rytířů.

Takže vy jste sama vyhledala v Čechách unii nevidomých?

Byla to spíš náhoda. Josef Suk a Míša Fukačová pořádali koncert, jehož výtěžek věnovali nevidomým. Pozvali mě a já se pak dala do řeči s panem Krapkou a panem Švecem z unie. Naše spolupráce začala koncertem japonského nevidomého klavíristy ve Španělském sále. A takhle to děláme už patnáct let.

Jak se hledají nevidomí umělci?

Ve světě velmi obtížně, musím říci. V Čechách je to mnohem jednodušší.

Jak prosím?

Konzervatoř pro nevidomé je výjimečná. Vidíte, že si ani neuvědomujete, co tu máte za unikát! V jiných zemích když hledáte nevidomého umělce, obtížně pátráte, školy neexistují. A hlavně, nikdo jim tak systematicky nepomáhá.

Jak jde tahle práce dohromady s povinnostmi manželky diplomata?

Když byl můj muž ambasadorem v Norsku, trávila jsem deset měsíců v rezidenci, ale na prázdniny jsem jela do Prahy. V Norsku jsem se mnohému naučila, umějí tam skvěle trénovat vodící psy. Vlastně jsme převzali jejich model a založili jsme centrum výcviku v Jinonících. Naopak v Ománu jsme to byli my, kdo inspiroval. Dala jsem třeba přeložit do arabštiny knížku s ilustrovaným návodem, jak se chovat k nevidomým. Mimo chodem, ománský sultán má velmi rád muziku, do velkého koncertního sálu v Maskatu pozval také Kvartet Mathildy Nostitzové. Hrál se Dvořák, Smetana, Mozart a skladba Ivany Loudové...

Vy máte svůj kvartet?

Nemám svůj kvartet! V roce 1996 mě čtyři čeští muzikanti požádali, zda by naše rodové jméno nemohlo nosit jejich kvarteto. Odpověděla jsem, že s tím nemám žádný problém, ale netuším, jak bude reagovat zbytek rodiny. Oni tedy navrhli,

aby se kvartet jmenoval rovnou po mně. Od té doby sleduju jejich kariéru. Jsou skvělí. Vyhraňují ceny, podnikají turné.

Mluvíte často o hudbě...

... ale mám ráda všechna odvětví umění. A lituju, že jsem je nemohla sama studovat. Jsem také přesvědčena, že je třeba bránit tradice a kulturní dědictví země. Také proto jsem se před patnácti lety stala patronkou CORA, tedy Centra pro ochranu a restaurování architektury.

Za svou práci pro Českou republiku jste už byla mnohokrát oceněna. Má to konkrétní dopad na vaši práci?

Jak to myslíte?

No, jestli s medailí dostanete alespoň nějaké peníze pro své projekty.

Nadace Via mi dala s diplomem také 50 000 Kč, což stačilo předloni na pronájem Španělského sálu, v němž se konal koncert pro nevidomé. Cena Gratias Agit nepřinesla žádné peníze, ale setkala jsem se se spoustou novinářů a mohla zveřejnit naše záměry, získávat další podporu.

Takže vnitřní uspokojení se nekoná?

Ale to bych lhala! Když mi tu poslední cenu předával Karel Schwarzenberg, došlo mi to. A když mi pak ještě pošepotal do ucha, že by ze mě měl můj otec radost, skoro jsem se rozbrečela. Zdám se vám sentimentální?

Vůbec ne. Spíš mě už dvě hodiny překvapuje svým nadhledem. Kde se dnes vlastně cítíte doma?

Roky říkám, že doma jsem v letadle. Teď to musím opravit: doma jsem v autě. Už nelétám do Norska nebo Ománu, ale pendluju mezi Itálií a Prahou. Zkoušela jsem letadlo i vlak. Šílené. Nejlepší je můj Volkswagen Tiguan!

A když nejste zrovna na cestě?

Pak jsem doma tam, kde je to právě potřeba. ■